

ՎԵՐԱԲԱՑՎԵՑ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԸ

Հիրավի պատմական օր էր 1997 թվականի սեպտեմբերի 18-ը թե՛ Հայ ժողովրդի և թե՛ Հայոց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու համար, զի իրականությամբ էր զգեստավորվում վաղեմի մի երազանք, որը նաև մեր Հայրերինն էր, մեր երջանկահիշատակ Հայրապետներինը:

Ութսուն տարիների լուսթյունից հետո, ի վերջո, ուսանողության աշխույժով էին լցվելու Գևորգյան Ճեմարանի սրահներն ու լսարանները, դասազանգի հնչեղ ղողանջներով էին վերակերպավորվելու փառքի դափնիներով պսակված մեծերի ավանդները, մեծեր, որոնց անունները ոսկյա տառերով գրվեցին Հարազատ ժողովրդի ու Եկեղեցու պատմության էջերում:

...ԹԵՐԹԵԼՈՎ ԺԵՄԱՐԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԷԶԵՐԸ

Գևորգյան Ճեմարանի մասին պատմող ցանկացած գրքում կամ տեղեկատվության մեջ կարդում եմք, Հոգևոր քարձրագույն ուսումնական հաստատություն: Բացվել է 1874-ի սեպտեմբերին, էջմիածնում, Գևորգ Դ Կաթողիկոսի նախաձեռնությամբ, ում անվամբ էլ կոչվել է: Ռուսական կայսեր կողմից 1874-ին հաստատված կանոնադրության համաձայն, Ճեմարանի նպատակն էր պատրաստել Հայ Առաքելական Եկեղեցու սպասավորներ, ինչպես նաև հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչներ: Տնօրենը Կաթողիկոսն էր:

Գևորգ Դ երջանկահիշատակ Հայրապետի հուշերում կարդում եմք, «Ժամանակի յառաջագիմութիւնն և ուսմանց ու գիտութեանց բարգաւաճանքը կը պահանջէին բարձրագոյն ուսումնարան մը, և այդ նպատակի համար անձնական և ազգայիններէ նուիրուած մեծ գումարով հիմնեցի Հոյակապ Գէորգեան Ճեմարանը՝ արեւելեան կողմը, մեծահանգէս նաւակատիք կատարելով 1874 տարւոյ սեպտեմբերի մէջ. Հրդեհհուելուց յետոյ արիարար վերստին շինեցի, կարգեցի գիտնական ուսուցիչներ զանազան ուսմանց և լեզուներու, յատուկ կանոններով և ՏՕԻ Հափաշակերտներով, յետոյ շինեցի նաեւ աշակերտաց ննջարան և Հիւանդանոց»:

Ճեմարանի հյուսիսային կողմում, վերին ճակատին, կա շինության հիշատակարան:

Դժվարին է եղել Գևորգյան Ճեմարանի անցած ուղին հատկապես ցարական կառավարության օրոք: Առավել է ծանրացել ռուս-թուրքական պատերազմի տարիներին՝ հայաեալած ֆաղափականության ու անգութ քարոզի պատճառով, որը Ճեմարանի շեմք վերածվում է հոսպիտալի ու գաղթականների կացարանի:

Քանիցս հետաձգվում են ուսումնական վերամուտները: Այդպես է լինում նաև 1915-16 ուսումնական տարում: Ի վերջո, 1917 թվականի դեկտեմբերի 21-ին, փակվում է Գևորգյան Ճեմարանը:

Հայ ժողովրդի կյանքում գրվում են պատմության նոր էջեր: Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսական գահին Գևորգ Ե Սուրբնյանց Ամենայն Հայոց Վշտալի Կաթողիկոսն էր: Օրվա խնդիրների թվում նաև Գևորգյան Ճեմարանի վերարացումն էր, որի առիթով 1928 թվականի հունվարի 25-ին գումարված ճիստը ֆենության է առնում նաև այդ հարցը: Սակայն այն նույնպես մնում է թղթի վրա:

Վերաբացման երջանիկ ու երկար սպասված արարողությունը տեղի է ունենում միայն 28 տարի հետո, 1945 թվականի նոյեմբերին, Գևորգ Զ Կաթողիկոսի օրոք:

Իր գործունեության 43 թեղուն տարիների ընթացքում հոգևոր այս դպրանոցում կրթվեցին այնպիսի նշանավոր անձինք, ինչպիսիք են Կոմիտաս վարդապետը, Մանուկ Աբեղյանը, Լևոն Շանթը, Ակսել Բակունցը: Թերթելով շրջանավարտների մասին պատմող էջերը, այնտեղ, շատերի թվում, գտնում ենք նաև Արմենակ Շահմուրադյանի, Գարեգին Հովսեփյանցի, Խաչատուր Աբովյանի, Ավետիս Իսահակյանի, Հովհաննես Հովհաննիսյանի և մյուսների անմահ անունները, երախտավորների մի հույլ, որոնց թողած ժառանգությամբ իրավամբ հպարտանում են հայ ժողովուրդն ու Հայոց եկեղեցին:

Թեև 1945-ի վերջին վերաբացվեց հոգևոր մոտի և հոգու կեբսման կանառը, սակայն ոչ իր նախկին շենքում: Մինչև 1997 թվականի վերամուտը, դասերն անցկացվեցին Մայրավանքի տարածքում՝ հյուսիս-արևելյան կողմում, ճարտարապետ Զուրաբյանի նախագծով 1911 թվականին կառուցված մատենադարանի շենքում: Այն վերակառուցվեց երջանկահիշատակ Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի օրոք և ցանկությամբ, շահագործման հանձնվեց 1983 թվականին: Այդ մասին նախարանի արևելյան պատին փորագրվեց արձանագրություն:

Մինչ այսօր գործող Հոգևոր ձեռնարանն ուներ վեց լսարան, 30 դասախոս, 95 ուսանող: Ի տարբերություն անցյալի, ներկայիս ձեռնարանում պատրաստում են միայն եկեղեցու սպասավորներ: Այստեղ ուսանում են հումանիտար, կրոնագիտական առարկաներ: 1995-96 ուսումնական տարվանից մեծ ուշադրություն է դարձվում նաև ուսաց և անգլերեն լեզուների ուսուցմանը:

Ձեռնարանում դասախոսում են ոչ միայն հանրապետության բուհերի փորձառու մանկավարժները, այլև հենց ձեռնարանի նախորդ տարիների լավագույն շրջանավարտները:

Բոլորովին վերջերս ձեռնարանում հիմնվեց համակարգչային սրահ, որի նպատակն է ուսանողների համար դասագրքեր պատրաստելը, դասախոսությունների քաղմագումը, ինչպես նաև համակարգչին տիրապետող մասնագետներ պատրաստելը: Ամեն մի շրջանավարտ պետք է կարողանա անձամբ զգտվել համակարգչից:

«ՎԵՐԱԲԱՑՎՈՂ ԺԵՄԱՐԱՆԸ ԺԱԿԱՏԱԳԻՐ Է, ՇԵՆՔ ԶԷ...»

1997 թվականի սեպտեմբերի 18-ին, երեկոյան ժամը 17.30-ին, Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի քարձր երավերով Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին ժամանեցին Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանը, ՀՀ վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանը, Լեռնային Ղարաբաղի

Հանրապետությանն նորընտիր նախագահ Արկադի Ղուկասյանը, Սահմանադրական Դատարանի նախագահ Գագիկ Հարությունյանը, Ազգային ժողովի փոխնախագահ Արա Սահակյանը, ՀՀ նախարարներ, Կոստանդնուպոլսի Պատրիարք Տ. Գարեգին արքեպս. Գազանյանը, Ամերիկայի Արևելյան և Արևմտյան թեմերի առաջնորդներ Տ. Խաժակ արքեպս. Պարսամյանը և Տ. Վաչե արքեպս. Հովսեփյանը, բարերարներ տեր և տիկին Գևորգ և Սիրվարդ Հովնաթյանները: Հենց նրանց ֆինանսական աջակցությամբ էլ ճեմարանի վերանորոգումն իրականացրեց ԱՄՆ-ի Արևելյան թեմի հայ ռեզիդենտ Գրիգորյանը:

Վեհարանի սրահում բարձրաստիճան հյուրերին ընդունեց և իր ուրախությունը հայտնեց Ամենայն Հայոց Հայրապետը: Կարճ գրույցից հետո, Նորին Սրբությունը նրանց առաջնորդեց դեպի վերանորոգված Գևորգյան ճեմարան, որի մուտքի մոտ էին հավաքվել ՀՀ Կառավարության անդամներ, մարզային, քաղաքային իշխանությունների ներկայացուցիչներ, հոգևորականներ, մեծաթիվ հյուրեր ինչպես արտերկրից, այնպես էլ Հայաստան աշխարհի տարբեր վայրերից, մեծաթիվ ազգայիններ ու հավատավոր հայորդիներ:

Բարձրաստիճան հյուրերի թվում էին նաև ներքին և արտաքին թեմերի թեմակալ առաջնորդներ, ՀՕՖ-ի, ԲԿՊ Եկեղեցիների, ինչպես նաև միջազգային այլ կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ, Հայաստանում հավատարմագրված արտակարգ և լիազոր դեսպաններ, Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամներ:

Նորին անճաճաճով պետական այրերը, Նորին Սուրբ Օծության նախագահությամբ, մոտեցան ձեմարանի մուտքը երիզող եռագույն ժապավենին, որ նաև մեր ինքնության խորհրդանշն է: Ժիշտ ժամը 18.00-ին Ամենայն Հայոց ազգընտիր Հայրապետը, Հայաստանի վերանկախացյալ Հանրապետության առաջին նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանը, ինչպես նաև բարերար Գևորգ Հովնաթյանը հատեցին շենքի մուտքը երիզող եռագույն ժապավենը՝ ներկաներին շնորհելով ներս մտնելու մեծագույն պատիվը:

Ապա հրավիրվաները, Գարեգին Ա Կաթողիկոսի առաջնորդությամբ, «Հրաշափառ»-ով մուտք գործեցին հիմնովին վերանորոգված շենք և ի մի եկան հանդիսությունների պատկերազարդ սրահ, ուր և տեղի ունեցավ բացման արարողությունը, Նորին Սրբության նախագահությամբ, որը սկսվեց «Տերունական աղոթք»-ի երգեցողությամբ, ապա հնչեցին Հայաստանի Հանրապետության և Հոգևոր ձեմարանի հիմնեղբայրներ:

Օրվա խորհրդին պաշտոնապես Սուրբգրային հատվածների ընթերցումից հետո, Վեհափառ Հայրապետի ձեռամբ, կատարվեց վերաբացված կրթօջախի օրհնության արարողությունը, հավարտ որի բացման խոսք ասաց Հոգևոր ձեմարանի տեսուչ Տ. Հայկազուն Մ. վրդ. Նաջարյանը:

«Ձերդ Սրբություն Վեհափառ Տեր,

Ձերդ վսեմություն պն. նախագահ Հայաստանի Հանրապետության,

Մեծարգո վարչապետ Հայաստանի Հանրապետության,

Ամենապատիվ Պատրիարք Հայր և բարձրաստիճան եկեղեցականներ, Հոգևոր եղբայրներ,

Պատվարժան ներկայացուցիչներ Հայաստանի կառավարության, հարգելի մտավորականներ և հյուրեր,

Պատմական մեծ իրադարձության առաջ ենք գտնվում մենք բոլորս և միասնաբար այս Հոգևոր հարկի՝ 1917 թ. դեկտեմբերի 23-ի կանգնած ժամացույցը ուղղում և առաջ ենք մղում:

Ս. Գրիգոր Լուսավորչի օրերից Հայ եկեղեցու կողքին Հիմնվեց դպրոց և տարածվեց դպրութունը: Ս. Սահակի և Ս. Մեսրոպի ջանքերով ձևվեց Հայ ազգային հոգևոր մշակույթը և այնուհետև էջմիածնի մայր դպրոցից մտքի և հոգու լուսարձակներ տարածվեցին Հայաստանի ամենահեռավոր անկյունները. որտեղ վանքեր և դպրոցներ Հիմնվեցին:

Հայ եկեղեցին և դպրոցն իրար հետ մի ամբողջություն դարձան, և Հայ ժողովրդի նկարագրի մաս կազմեցին ուսումնի ու մշակույթը:

19-րդ դարի Համեմատաբար խաղաղ պայմաններում Գևորգ Դ Կաթողիկոսի ջանքերով Ս. էջմիածնին կից հոգևոր դպրոցը վերածվեց բարձրագույն ուսմանական Հաստատության ողջ Անդրկովկասում: Իր գործունեության 43 տարիների ընթացքում այս Հաստատությունը տվեց բազում արժանավոր եկեղեցականներ, դիտանականներ և մտավորականներ: 1917 թ. Հայաստանում տիրող քաղաքական և տնտեսական դժվարությունների պատճառով ձեմարանը փակվում է ժամանակավորապես, որը սակայն տևում է չուրջ 80 տարի:

Փառք և պատիվ Գևորգյան ձեմարանի Հիմնադիրներին, տեսուչներին, դասախոսներին և ուսանողներին, որոնցից շատերը վերջիվերջո եղան Հիմնադիրները Հայաստանի պետական Համալսարանի և բարձրագույն այլ ուսումնական Հաստատություններին:

1946 թ. Գևորգ Զ Կաթողիկոսի ջանքերով բացվեց Հոգևոր ձեմարանը: Անցնող ավելի քան 50 տարիների ընթացքում Հոգևոր ձեմարանը դժվարին պայմաններում տվեց իր Համեստ հունձքը, և շնորհիվ տեսուչների ու դասախոսական կազմի, Հայաստանում այսօր աշխատող բոլոր բարձրաստիճան եկեղեցականները և հովիվների մեծ մասն այս Հաստատության Հարկից են դուրս եկել: Փառք և պատիվ բոլորին:

Այսօր, սակայն, նոր պայմանները նոր լուծումներ են թելադրում, և այս շենքի վերաբացումը առաջին քայլն է այդ ուղղությամբ:

Հարգելի պարոն Նախագահ, քաջ գիտենք, որ ձեմարանը Հատուկ տեղ ունի Ձեր սրտում, որպես նախկին դասախոս՝ Դուք Հպարտությանը կարող եք նայել Ձեր սաներից շատերին, ովքեր առաջնորդներ և բարձրաստիճան եկեղեցականներ են այսօր: Սակայն Ձեր ներկայությունն ընդգծում է և շեշտում կապը անցյալի հետ՝ տեսնելու Համար Ս. էջմիածինը շրջապատված զարգացած, իրենց եկեղեցուն և Հայրենիքին նվիրված եկեղեցականների փաղանգով:

Այս օրերը հիշեցնում են Ս. Սահակի, Ս. Մեսրոպի, Վառձապուհ արքայի և մի քիչ ավելի ուշ՝ Վահան մարզպանի և Գյուտ Կաթողիկոսի ժամանակաշրջանը:

Անցյալում էլ, մեր ամենադժվարին պահերին, ոչ միայն մեր հույսը չկորցրինք, այլև երկնեցիք մեր ոսկեդարը: Եվ ահա այսօր մեր երկրի քաղաքական բարդ և տնտեսական ծանր պայմաններում վերաբացում ենք հոգու և մտքի այս կենտրոնը, Ավետարանի խոսքով՝ մենք իսկապես «Լուստ որդիներ» ենք, մենք Հավատում ենք, որ միայն Միածնաէջ այս աղբյուրից խմող երիտասարդներից կարող են ծնվել նոր եղիչներ, Ղևոնդ Երեցներ, Տաթևացիներ և Գարեգին Հովսեփյանցներ:

Ենթահակալ ենք մեր Հայրենի կառավարության ցույց տված աջակցությանից՝ լինի դա տեղական, թե կենտրոնական մակարդակով: Հայ ժողովրդի ընդհանուր շահերից ելնելով, հույս ունենք, որ մեր ազգային եկեղեցին պետության կողքին կկարողանա առաջնորդել մեր ժողովրդին հոգևոր, մշակութային և տնտեսական ավելի բարձր ոլորտներ:

Բախտավոր եք և Դուք, Վեհափառ Հայրապետ, որ Ձեր աչքի առջև իրականանում է այն սուրբ երազը, որին ձգտել էին մեր Կաթողիկոսներից Գարեգին

בפתיחתו פתחו את פסגת המזרח התיכון
ב-1994, ראש ממשלת ישראל יצחק רבין
במסגרת פסגת המזרח התיכון

Հովսեփյանցը, Գևորգ Ե-ն և Վաղդան Ա-ն: Տա Աստված Ձեզ այնքան ժամանակ, որպեսզի կարողանաք տեսնել Ս. Էջմիածինը՝ չրկապապած կարող եկեղեցականներով, և Մայր Աթոռը՝ որպես Հոգևոր կենտրոն Համայն Հայության:

Ազգային բարեբար պրն. Գևորգ և տիկ. Սիրվարդ Հովսեփյաններ, Աստված Ձեզ օժտել է բնական տաղանդով, այդ տաղանդը, սակայն, ինչպես Իմաստուն Մառան, շատացրիք, և Ձեր կառուցողական աշխատանքները տարածվեցին Միջին Արևելքից մինչև Ամերիկա և Եվրոպա: Սակայն այս բոլորի մեջ Դուք չմոռացաք Ձեր արմատները՝ Եկեղեցին: Ձեր ծնողաց Հիշատակին, Ամերիկայի Արևելյան թեմում կառուցեցիք Ս. Ստեփանոս եկեղեցին: Երկրաշարժից Հետո Ձեր աչքով տեսաք ավերը և այդ օրվանից շարունակում եք օգտակար լինել Հայրենի ժողովրդին՝ եկեղեցու միջոցով:

Ցույց տալու Համար Ձեր սերը Հայաստանի անկախ Հանրապետության Հանդեպ՝ Նյու Յորքի ՄԱԿ-ի Հայ ներկայացուցչությանը օժտեցիք սեփական շենքով, Հայաստանում օժանդակել եք Բամբակաշատի եկեղեցու վերանորոգմանը, և այսօր Ձեր բարեբարությանը բացում են կատարում Հիմնովին վերանորոգված Գևորգյան ձեմարանի:

Շենքը շուրջ 125 տարվա ընթացքում տեսել է չորս տարբեր իշխանություններ, շատ բաներ եկել ու անցել են, սակայն շենքը մնացել է Հաստատուն: Հայաստանում Հայրենի Հողի վրա եղած աշխատանքը ավելի մնայուն է, երկարակյաց և մեր ժողովրդի Համար առավել օգտակար: Ձեր նվիրատվությանը նորոգված այս շենքին մաղթենք երկար և օգտակար տարիներ, իսկ Ձեզ՝ առողջություն և ազգանվեր ու եկեղեցական վեր գործունեություն:

Ուրախության ու քերկրացիի անկեղծ խոսք ասաց նաև ԱՄՆ-ի Արևելյան թեմի առաջնորդ Տ. Խաժակ արքեպ. Պարսամյանը, ում նվիրական գործունեության լավագույն արդյունքներից մեկն էլ հոգևոր դպրանոցի վերաբացումն է:

Այնուհետև հեմարամի երգչախումբի և Սամվել սրկ. Խաչատրյանի կատարմամբ հնչեց «Երգ միոհող հայրենասերի» երգը, որի վերջին տողերն ընտրելով իր խոսքի քնարաց, Վեհափառ Հայրապետն ասաց.

«Հարազատ եղբայրներ և քույրեր».

«Հուլիսի Հայրենիք, լուլիսի Հայրենիք» քառերով ավարտվեց այս երգը: Եվ ես զգում եմ, որ Հայրենիքը շարժվում է, Հայրենիքը լույս է ստանում, Հայրենիքը դառնում է մեր Հոգիների մեջ՝ մեզ երջանկացնող և մեզ պարտականության կոչող մի երկիր, մի ժողովուրդ, մի ավազան, որի դիմաց ենք կանգնած այս պահին:

Փառք Քեզ, Աստված, որ տվեցիր մեզ այս օրը: 80 տարի շարունակ այս շենքը լռեց, լռեցվեց իբրև ձեմարան Հոգևորականների պատրաստության օլախը: Ահա այսօր շարժվում է Հայոց Հայրենիքը, և այս շարժման մեջ է Գևորգյան Հոգևոր ձեմարանը, և ես իմ Հոգու մեջ ծուևկի եմ գալիս Աստծու առջև, որ ինձ տվեց այս պատիվը՝ նախագահելու այս պատմական պահին, այս Հանդիսությանը և իմ մտքով իբրև այս Հաստատության միջնորդական աշակերտ՝ Հարգանք ընծայելու նրանց, ովքեր մեր պատմությունը կերտեցին Գևորգյան ձեմարանից ստացած Հոգով, գիտությամբ, Հայրենասիրությամբ և եկեղեցանվիրումով: Ինչո՞ւ եմ ասում միջնորդականորեն: Ձգիտե՞մ՝ այս շենքի ո՞ր անկյան մեջ է նստել Գարեգին Հովսեփյանը, չգիտե՞մ՝ մի ուրիշ ո՞ր անկյան մեջ է նստել Կարապետ եպիսկոպոս Տեր-Մկրտչյանը, արդյոք ո՞ր գրասեղանի առջև է ուսում առել Կոմիտաս վարդապետը, Մատենադարանի ո՞ր գրքի առջև են ուսումնասիրել Հայոց պատմագրությունը Մանուկ Աբեղյանը, Գալուստ Տեր-Մկրտչյանը, Ստ. Մալխասյանը և Լևոն Շանթը, ում գիրքն է եղել առաջին գիրքը, որ իմ կյանքում կարդացել եմ, ես նրա աշակերտն եմ և աշակերտ լինելու մեջ եմ գտնում իմ փառքը:

Այս ճեմարանը ճակատագիր է, չենք չէ, և դրա համար ես այսօր, բարձրագույն աստիճանի գնահատանքով իմ խոսքն ուղղում եմ մեր վսեմաշուք նախագահին, որովհետև գիտեմ, որ բարձր պարտականությունների, պատասխանատվության բերումով նա չի կարող լինել բոլոր Հանդիսությունքնե՛րկա, բայց չէ՛ր կարող իր հոգու զգացումով բացակա լինել այս Հանդիսությունը, որովհետև Գևորգյան Ճեմարանի պատմությունը նրա համար կենտրոնական տեղ ունի, և այսօր որքան պարտավոր ենք մենք, որ ունենք մեր սեփական ազատ, անկախ Հայրենիքի նախագահը, որ միշտ իր ներկայությամբ պետության ամբողջ համակրանքը և սերն է արտահայտում Հանդես մեր Սուրբ Եկեղեցու և նրա հոգևոր կենտրոնը եղող Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսությունը:

Բախտավոր ենք մենք այսօր, որ մեզ հետ է ընտրվելուց հետո առաջին անգամ Հայաստանի հողը ուղք դրած Լեոնային Ղարաբաղի Հանրապետության նախագահը՝ մեծարգո Արկադի Ղուկասյանը, Արցախի ժողովրդի իրավունքները պաշտպանող, քաղաքագետ, հեռաձայն և նվիրյալ առաջնորդը:

Ուրախ ենք, որ մեզ հետ է մեր սիրելի վարչապետը, որ իր սրտի մեջ միացրել է Ղարաբաղը և Հայաստանը:

Ես ուզում եմ իմ երախտագիտական սերն արտահայտել Հանդես Կոստանդնուպոլսո մեր ամենապատիվ Պատրիարք Արքադանին, որ այստեղ է գտնվում և վկա է դառնում այս պատմական պահին և վստահ եմ, երբ վերադառնա իր Աթոռ, այնտեղ կվկայի, թե ինչ օրեր է ապրում Հայաստանը:

Միերկինե՛ր, չեմ ուզում երկարել իմ խոսքը, բայց հոգու վկայություն եմ տալու այսօր նրա համար, որ ես հավատում եմ, թե նրանք, որ երկրի վրա չեն, բայց այս հաստատության միջից են անցել, այսօր ժպտում են երկնքից աստղի նման:

Միերկի տեսուչ Հայր Ժուրբ, սիրելի ուսուցչական կազմի անդամներ, հոգևորական եղբայրներ և աշխարհական անձինք, այս Ճեմարանը պետք է լինի այն, ինչ որ գուրջ ուզում եք, որ լինի: Այս Ճեմարանը չենք չէ, պատմություն չէ, հիշատակ չէ, այլ առաքելություն է. ով այս ճեմարանով անցնի, թող խղճի խայթ զգա, եթե այս ճեմարանին դավաճանի: Ով այս ճեմարանի դասարանը մտնի, թող դուրս գա հոգևորականի կերպարով, մտավորականի կերպարով, ուսուցչի կերպարով, ազգին ընծայված անձի կերպարով:

Այսօր ճեմարանն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսության կենտրոնական հաստատությունն է: Եվ դուք պետք է ուխտ կատարեք: Ուխտ կատարեք՝ կյանքի ճղճիմ հարցերից վեր կանգնել, որպեսզի կարողանաք այս նոր ժողովրդին և Հայաստանի Հանրապետությանը, ողջ Հայ ժողովրդին Սփյուռքում, դառնալ ծառաների ծառան, և դրա մեջ է ձեր պարտքը: Այնքան ժամանակ, որքան ես իմ ուխտը կատարում եմ ձեր առջև, բոլորիդ առջև, այնքան ժամանակ, որքան Աստված իմ ողբերիս քայքայելու կարողություն տա, որքան իմ շրթներին խոսք տա, ես այս ճեմարանի ուսուցիչ պիտի մնամ, այս ճեմարանում պիտի դասավանդեմ իմ սիրելի սաներին և ինչ որ ասացել եմ Մեր ուսուցիչներին, պիտի փոխանցեմ ձեզ:

Ես մի գնահատանքի և երախտագիտական պիտի ասեմ մեր բարերար Գևորգ Հովնաթյանին, ինչպես նաև ՀՕՑ-ի նախագահ, ԱՄՆ-ի Արևելյան թեմի առաջնորդ Տ. Խաթակ արքեպիսկոպոսին, ով ևս իր նյութական օժանդակությունը բերեց այս Հոյակապ շինության վերաբացմանը:

Հավարտ նօրին Սուրբ Օծության խոսքի, որպես գնահատանքի լավագույն դրսևորում, Տ. Արտակ արդ. Տիգրանյանն ընթերցեց Կաթողիկոսի սրբատառ Կոնդակը՝ ուղղված քաղաքային Գևորգ Հովնաթյանին (տե՛ս էջ 28-29):

Ահռում հուզմունքով ու սրտի թրթիռով իր ապրումները ներկաների հետ կիսեց տիար Գևորգ Հովնաթյանը՝ հույս հայտնելով, որ Գևորգյան ճեմարանի վերաբացված շենքում, ութսուն տարիների ընդմիջումից հետո, ի վերջո կկրթվեն

ազգին ու Եկեղեցուն նվիրված հոգևորականներ, ովքեր իրենց կոչման բարձր գիտակցումով կիռվվեց հավատացյալ ժողովրդին, կառաջնորդեն Երկնառաք վարդապետի նշած ուղով, որ է լույսը և անմահությունը:

Յուրաքանչյուր դաստիարակչական շեշտ ունեն վերանկախացյալ Հայաստանի Հանրապետության առաջին նախագահի խոսքը, որ նաև անտվոր մի խոստում էր ոչ միայն Ամենայն Հայոց Հայրապետին, ճերկաներին, այլև ամեն մի հեմարանականին:

«Գեորգյան Ճեմարանի իրականացրել է երեք լուրջ առաքելություն»:

Այն նախ և առաջ եղել է Հոգևորականության դարբնոց, որտեղ պատրաստվել են Եկեղեցու ծառաներ, եղել է Հայադիտության հզոր կենտրոն: Միայն դասախոսների անունների թվարկումը բավական է դա ապացուցելու համար: Եվ եղել է մի այնպիսի կենտրոն, որտեղ Հոգևոր և աշխարհիկ գիտությունը միավորված են եղել: Հոգևորական դիտնականներն ունեցել են պրոֆեսիոնալ նույն մակարդակը, ինչ աշխարհական դիտնականները: Եվրոպայում փայլուն կրթություն ստացած Գեորգյան Ճեմարանի նախկին սաները վերադարձան վարդապետական-աստվածաբանական կոլումններով: Նրանք էին Գարեգին Հովսեփյանցը, Գալուստ Տեր-Մկրտչյանը, Կարապետ Տեր-Մկրտչյանը, Հայր Կոմիտասը, Երվանդ Տեր-Մինասյանը: Նրանց-կողքին էին աշխարհական հայտնի հռչակավոր Հայադետներ Հրաչյա Աճառյանը, Ստեփան Մալխասյանը, Հակոբ Մանանդյանը, Մանուկ Աբեղյանը»:

Հանրապետության նախագահը, շարունակելով իր խոսքը, շնորհակալություն հայտնեց բարերարներին, շեշտեց իր վաղեմի ծանոթությունն ու մտերմությունը այդ հայրենասիր գերդաստանի հետ, հիշեց մի գեղեցիկ միջադեպ՝ կապված Հովնաթան Գերգաստանի ավագների և իր համդիպմանը, ապա եզրափակեց խոսքը՝ մտերմիկ այս արտահայտությամբ. «Ինչպես Վեհափառ Հայրապետը ձեզ հավաստեց իր դասախոսությունների մասին, ես էլ ցանկանում եմ հույս հայտնել, որ պաշտոնաթողությունից հետո ինձ նորից բախտ կվիճակվի դասավանդելու այս սրբազան հարկի ներքո»:

Հանդիսույթն ավարտվեց «Տերունական աղոթք»-ով:

Վերջում տրվեց սիրո ընթրիք՝ ագապե:

Իրավամբ պատմական էր պահը, օրն իր խորհրդով՝ անմեկնելի, իսկ իրականությամբ կերպավորված ավագ սերնդի երազանք՝ պարտավորեցնող: Վերամուտը հարուստ անցյալ ունեցող հարկի ճեմարանի միջոցով սաները շատ բան ունենան ներքին, գի նրանք են ազգի և Եկեղեցու ոսկեշող գալիքը, նրանցից են ծնունդ առնելու մերօրյա Կոմիտասները, Հովսեփյանցները, Արեղյանները, բոլոր նրանք, ովքեր նորովի են կերտելու սեփական ժողովրդի հավերժությունը, պայծառակերպելու առաքելահաստատ տունը հավատի և լուսավորչահիմն Աթոռը Հայրապետական...

ՄԱՐԻԱՄ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ